

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **Mgr. Ing. Ivo Hala**, insolvenční správce dlužníka JIP – Papírny Větrní, a.s., se sídlem Italská 1583/24, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 3. 2014, č. j. 161/510/14, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Městys Přídolí**, se sídlem Přídolí 2, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 10. 2014, č. j. 10 A 62/2014 – 39,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 10. 2014, č. j. 10 A 62/2014 – 39, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d ň ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Krajský úřad Jihočeského kraje, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví (dále jen „krajský úřad“), rozhodnutím ze dne 6. 1. 2014, č. j. KUJCK 749/2014/OZZL, uložil podle § 47 odst. 1 ve vazbě na § 46 odst. 3 a § 48 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpadech“), společnosti JIP – Papírny Větrní, a.s., jako provozovateli zařízení „Skládka odpadů Lověšice“ (dále jen „dlužník“) povinnost zaplatit neodvedený poplatek za ukládání odpadů na skládku za období září a říjen 2013 v celkové výši 560 432 Kč (výrok I.), povinnost zaplatit úrok z prodlení za neodvedený poplatek za ukládání odpadů na skládku za období duben až červen 2013 vypočítaný od 1. 10. 2013 do 31. 10. 2013 ve výši 13 911 Kč (výrok II.) a povinnost uhradit náklady řízení v paušální výši 1 000 Kč (výrok III.).

[2] Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce odvolání, na jehož základě žalovaný vydal rozhodnutí citované v záhlaví tohoto rozsudku. Ve výroku I. a III. napadené rozhodnutí potvrdil a odvolání zamítl, neboť nepřisvědčil námitce žalobce, že poplatky za ukládání odpadů na skládku jsou součástí majetkové podstaty dlužníka. Ve výroku II. však rozhodnutí zrušil a odvolání vyhověl, protože úroky z prodlení představují pohledávku, která je v insolvenčním řízení vyloučena. Správní řízení v této části zastavil. Dále změnil návětí výroku rozhodnutí, a to tak, že text „§ 78 odst. 2 písm. t)“ nahradil textem „§ 78 odst. 2 písm. u)“.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného u Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“), který rozsudkem citovaným v záhlaví vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí i rozhodnutí krajského úřadu. V obou byl totiž nesprávně označen jako povinný subjekt dlužník, nikoliv insolvenční správce (žalobce), k čemuž krajský soud musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[4] Vycházel zejména z § 246 odst. 1 a § 89 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“), a dovodil, že od zveřejnění usnesení o prohlášení konkurzu dlužníka (dne 18. 10. 2013) nabyl insolvenční správce dispoziční oprávnění k majetkové podstatě dlužníka spolu s výkonem práv a plněním povinností, které dlužníku přísluší a souvisí s majetkovou podstatou. Na žalobce přešla i povinnost podle § 46 odst. 2 zákona o odpadech, tedy odvést základní složku poplatku obci, na jejímž území skládka leží. Krajský soud tento závěr podpořil odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2014, č. j. 9 Afs 7/2013 – 36.

[5] Poté se zabýval žalobními námitkami, neshledal je však důvodnými. Napadená rozhodnutí nebyla nicotná pro nedostatek pravomoci správních orgánů; pravomoc krajského úřadu je dána § 47 odst. 1 zákona o odpadech, žalovaného § 89 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Nicotnost nelze ve vztahu k rozhodnutí žalovaného konstatovat ani s ohledem na probíhající insolvenční řízení, neboť tuto námitku měl žalobce vznést v odvolání. Žalovaný vydal rozhodnutí v rámci své věcné příslušnosti, jelikož rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

[6] Krajský soud nepřisvědčil ani tomu, že by správní orgány měly povinnost řízení nezahajovat nebo přerušit (§ 263 odst. 1 insolvenčního zákona), neboť se netýkalo majetkové podstaty dlužníka. Poplatek za ukládání odpadů na skládky je účelově určen a jeho příjemcem je podle § 46 odst. 3 zákona o odpadech mimo jiné obec. Dlužník je pouze jakýmsi zprostředkovatelem platby a poplatky proto netvoří součást majetkové podstaty.

[7] Dále se zabýval povahou pohledávky osoby zúčastněné na řízení ve vztahu k insolvenčnímu řízení. Vzhledem k tomu, že povinnost dlužníka vznikla po zjištění úpadku, jedná se o pohledávku za majetkovou podstatou. Uvedl, že rozhodnutí krajského úřadu i žalovaného jsou rozhodnutími deklaratorní povahy, která osvědčují pohledávku osoby zúčastněné na řízení za dlužníkem. Je jimi pouze potvrzena existence zákonné povinnosti a osoba zúčastněná na řízení neměla povinnost obracet se v první řadě na žalobce jako insolvenčního správce dlužníka. I nadále však má možnost tak učinit a uplatnit svou pohledávku jako pohledávku za majetkovou podstatou.

[8] Proti rozsudku krajského soudu nyní žalovaný (dále jen „stěžovatel“) brojí kasační stížností.

II. Obsah kasační stížnosti

[9] Stěžovatel podřadil důvody kasační stížnosti pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[10] V první řadě zpochybnil závěr krajského soudu o nesprávném označení povinného subjektu v napadeném rozhodnutí. Vysvětlil, že vycházel z toho, že poplatek za uložení odpadu na skládku není součástí majetkové podstaty dlužníka, což ostatně uvedl i krajský soud v posledním odstavci na straně sedmé rozsudku.

pokračování

[11] Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že poplatek za uložení odpadu na skládku není pohledávkou za majetkovou podstatou. Byl to dlužník, kdo provozoval skládku, vybíral poplatky za uložení odpadu a měl povinnost je ve stanovené lhůtě převést do rozpočtu osoby zúčastněné na řízení. Jelikož tak neučinil, vydal krajský úřad deklaratorní rozhodnutí, na jehož základě může osoba zúčastněná na řízení vymáhat svou pohledávku. Způsob uplatnění vykonatelného rozhodnutí však nemá pro vedené řízení význam. Opakovaně zdůraznil, že osobou povinnou je dlužník, insolvenčnímu správci náleží pouze výkon práv a povinností ve vztahu k majetku patřícímu do majetkové podstaty. Dodal, že doručováno bylo jak dlužníku, tak žalobci (insolvenčnímu správci).

[12] Dále namítal nesrozumitelnost napadeného rozsudku a jeho vnitřní rozpornost. Krajský soud totiž na jednom místě učinil závěr o tom, že řízení o poplatku se netýká majetkové podstaty, jinde však vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2014, č. j. 9 Afs 7/2013 – 36, který pojednává o právech a povinnostech dlužníka souvisejících s majetkovou podstatou, respektive o aktivní legitimaci insolvenčního správce vykonávat tato práva a povinnosti. Předpokladem vedení řízení s insolvenčním správcem (žalobcem) ovšem je, aby poplatky tvořily součást majetkové podstaty.

[13] Proto shrnul, že napadená rozhodnutí nebyla nicotná, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalobce a osoby zúčastněné na řízení

[14] Žalobce ve svém vyjádření zkraje upozornil, že se neztotožňuje s odůvodněním rozsudku krajského soudu. Vzhledem k tomu, že však soud vyhověl jeho návrhu, nemůže sám proti rozsudku brojit (§ 104 odst. 2 s. ř. s.). Proto objasnil jiné důvody, které dle jeho názoru vedou k nicotnosti napadeného rozhodnutí.

[15] K otázce správnosti označení povinného subjektu uvedl, že se jí nelze zabývat, neboť rozhodnutí vůbec neměla být vydána. Proto pokračoval zásadami insolvenčního řízení, zejména poukázal na to, že má-li být řešení úpadku úspěšné, musí se veškeré autoritativní rozhodování o tom, zda a jak naložit s aktivy dlužníka, koncentrovat u insolvenčního soudu nebo u insolvenčního správce. Otázka, zda určitý majetek patří do majetkové podstaty dlužníka, není rozhodná, neboť ji může rozhodnout pouze insolvenční soud. Žádný jiný orgán nemůže do insolvenčního řízení zasahovat tím, že uloží dlužníkovi povinnost k peněžitému plnění, jelikož by tím došlo k porušení zásad zakotvených v § 5 insolvenčního zákona. Proto je rozhodnutí o uložení povinnosti zaplatit poplatek právně či fakticky neuskutečnitelné, což zakládá jeho nicotnost ve smyslu § 77 odst. 2 správního řádu.

[16] Poté žalobce klasifikoval a analyzoval druhy pohledávek z pohledu insolvenčního řízení. Z textu vyjádření je zřejmé, že se v případě poplatků za uložení odpadů na skládky přiklání k variantě pohledávky za majetkovou podstatou, nicméně uzavřel, že to není podstatné, neboť správní orgány by neměly pravomoc rozhodnutí vydat v žádném případě. Správní rozhodnutí jsou neuskutečnitelná pro překážky, které na ochranu insolvenčního dlužníka, jeho majetku (majetkové podstaty) a věřitelů stanoví insolvenční zákon.

[17] Následně podrobně reagoval na argument stěžovatele, že poplatky za uložení odpadů na skládky netvoří součást majetkové podstaty, především vysvětlil, proč dle jeho názoru nespádají pod výjimku uvedenou v § 208 insolvenčního zákona (a tedy do majetkové podstaty patří). V prvé řadě upozornil na obecné pravidlo, že každou výjimku je třeba vykládat restriktivně,

aby se následně zabýval výkladem uvedeného ustanovení. Dovodil, že majetek, se kterým lze podle zvláštního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen, představují buď hodnoty poskytnuté státem či veřejnou korporací, které jsou účelově vázány, nebo samostatný účelově vázaný soubor majetku, který má být použit *pro futuro*.

[18] Z § 46 zákona o odpadech však dle názoru žalobce nevyplývá, že by vybrané poplatky za ukládání odpadu byly poskytnuty státem či veřejnou korporací pro určitý veřejně prospěšný účel, proto se nejedná o kategorii zmíněnou na prvním místě. Nedomnívá se ani, že by byl vytvářen zvláštní účelově vázaný soubor majetku (např. fondový systém nebo oddělené vedení majetku), neboť daný majetek není zvláště vyčleněn a jeho využití není účelově vázáno. Jedná se o ekonomický nástroj, který má motivovat původce odpadu k minimalizaci tvorby odpadu a cílem je tedy samotné vybrání poplatku.

[19] S námitkou nesrozumitelnosti rozsudku se neztotožnil. Z odůvodnění dle jeho názoru zcela jasně vyplývá, že krajský soud identifikoval nesprávné označení povinného subjektu, které způsobuje nicotnost rozhodnutí krajského úřadu i žalovaného. Odůvodnění nemusí být natolik obsáhlé, aby podrobně odpovídalo na každý argument účastníků řízení. Podstatné je, aby z kontextu odůvodnění bylo zřejmé, jakým způsobem soud dospěl ke svému rozhodnutí. Na podporu tohoto závěru odkázal na judikaturu Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva.

[20] Z výše uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[21] Osoba zúčastněná na řízení se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[22] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a za stěžovatele jedná zaměstnankyně, která má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie podle zvláštních právních předpisů (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[23] Kasační stížnost je důvodná.

[24] Spornou byla otázka nicotnosti správních rozhodnutí, kterou krajský soud dovodil pro nesprávné označení povinného subjektu. Od zveřejnění usnesení o prohlášení konkurzu totiž insolvenční správce (žalobce) nabyt dispoziční oprávnění k majetkové podstatě dlužníka spolu s výkonem práv a plněním povinností, proto měl být jako povinný subjekt označen on. Oproti tomuto závěru stojí názor stěžovatele, dle kterého byl povinným subjektem i nadále dlužník, jeho označení ve správních rozhodnutích tedy bylo správné. V souvislosti s tím upozornil na vnitřní rozpornost odůvodnění napadeného rozsudku.

[25] Nejvyšší správní soud na úvod podotýká, že těmito otázkami se již v minulosti zabýval, a to ve svém rozsudku ze dne 19. 3. 2015, č. j. 4 As 218/2014 – 58 (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). V uvedené věci rozhodoval o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu ze dne 14. 10. 2014, č. j. 10 A 87/2014 – 34, totožného žalobce a žalovaného (stěžovatele), pouze za účasti jiné osoby zúčastněné na řízení. Konkrétně se jednalo o posouzení závěru krajského soudu o nicotnosti rozhodnutí žalovaného

pokračování

a krajského úřadu ve věci povinnosti dlužníka zaplatit osobě zúčastněné na řízení (Státnímu fondu životního prostředí) neodvedenou rizikovou složku poplatku za ukládání nebezpečných odpadů na skládku. Jednalo se tedy o jinou složku poplatku, než je tomu v nynější věci, nicméně z pohledu řešených otázek je jejich povaha stejná; obdobná byla i argumentace účastníků řízení a soudu. Nejvyšší správní soud proto neměl důvod odlišit se od svého dříve vyjádřeného právního názoru a na uvedený rozsudek odkazuje.

IV. a) Přezkoumatelnost rozsudku krajského soudu

[26] Nejprve se zabýval tvrzenou vnitřní rozporností odůvodnění, neboť tato vada může v některých případech způsobit nepřezkoumatelnost rozsudku pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (srovnej např. rozsudek ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 94/2007 – 107). Nepřezkoumatelnost rozsudku je přitom natolik závažnou vadou, že se jí soud musí zabývat i z úřední povinnosti, tedy i tehdy, pokud by ji stěžovatel nenamítal (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Teprve pokud by rozsudek byl přezkoumatelný, mohl by se soud zabývat námitkami směřujícími do právního posouzení věci samé, neboť zákonnost rozhodnutí lze zpravidla hodnotit pouze v takovém případě.

[27] Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovateli v tom, že argumentace krajského soudu je v určitých částech nesouladná, neboť na jedné straně přináší důvody, proč poplatky za uložení odpadu na skládku nejsou součástí majetkové podstaty, na jiném místě však uvádí, že se jedná o pohledávku za majetkovou podstatou. V této skutečnosti však s ohledem na kontext odůvodnění neshledal natolik závažnou vadu, aby jí byla způsobena nepřezkoumatelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., respektive aby měla vliv na zákonnost napadeného rozsudku.

[28] Z odůvodnění je zřejmé, že krajský soud se uvedenou problematikou podrobně zabýval, samotná úvaha, která vedla soud k vyslovení nicotnosti správních rozhodnutí, je srozumitelně vyjádřena, ač není věcně správná.

[29] Nejvyšší správní soud musel také vzít v úvahu, že zrušením napadeného rozsudku pro nepřezkoumatelnost vždy dojde k oddálení okamžiku, kdy bude základ sporu správními soudy uchopen a s konečnou platností vyřešen, což není v zájmu účastníků řízení ani ve veřejném zájmu na hospodárnosti řízení před správními soudy, nemluvě o nákladech, jež jsou se soudním přezkumem spojeny (srovnej také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 – 25).

[30] Za těchto okolností dospěl k závěru, že vnitřní rozpornost napadeného rozsudku není v nynější věci natolik intenzivní, aby bez dalšího odůvodňovala zrušení rozsudku krajského soudu. Uvedená vada nebrání přezkumu důvodu, pro který krajský soud vyhodnotil správní rozhodnutí jako nicotná, proto by nebylo smysluplné napadený rozsudek pro nepřezkoumatelnost rušit.

IV. b) Nicotnost správních rozhodnutí

[31] Nejvyšší správní soud následně přistoupil k tvrzené nezákonnosti napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení otázky nicotnosti správních rozhodnutí. Ač se celkově neztotožnil s argumentací stěžovatele, dospěl k závěru, že tato kasační námitka je důvodná.

[32] Nejdříve je namístě zdůraznit podstatu nicotnosti, neboť nicotné rozhodnutí není „běžným“ rozhodnutím nezákonným, nýbrž „rozhodnutím“, které pro jeho vady vůbec nelze

za veřejněmocenské rozhodnutí správního orgánu považovat a které není s to vyvolat veřejnoprávní účinky. Zatímco v případě „běžných“ vad správních rozhodnutí se na tuto, s ohledem na uplatnění zásady presumpce platnosti a správnosti správních aktů, hledí jako na rozhodnutí existující a způsobilá vyvolávat příslušné právní důsledky a působit tak na sféru práv a povinností jejich adresátů, v případě nicotných správních rozhodnutí se ani tato zásada neuplatní. Nicotnost je totiž způsobena specifickou kategorií vad správních rozhodnutí, které jsou vzhledem ke své povaze vadami nejzávažnějšími, nejtěžšími a nezhojitelnými. Z této jejich povahy pak plynou i příslušné právní následky, jinými slovy s nejtěžšími vadami jsou nutně spojeny i ty nejtěžší následky.

[33] Důvody nicotnosti jsou legislativně upraveny v § 77 správního řádu. Podle jeho odst. 1, věty první, je nicotné rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Podle odst. 2, věty první, je dále nicotné také rozhodnutí, které trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, anebo jinými vadami, pro něž je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu.

[34] Teorie správního práva a judikatura správních soudů za vady způsobující nicotnost považuje např. absolutní nedostatek pravomoci, absolutní nepříslušnost rozhodujícího správního orgánu, zásadní nedostatky projevu vůle vykonavatele veřejné správy (absolutní nedostatek formy, neurčitost, nesmyslnost), požadavek plnění, které je trestné nebo absolutně nemožné, uložení povinnosti nebo založení práva něčemu, co v právním smyslu vůbec neexistuje, či nedostatek právního podkladu k vydání rozhodnutí. Jedním z důvodů nicotnosti je i absolutní omyl v osobě adresáta, tedy situace, kdy rozhodnutí ukládá povinnost někomu, kdo nemá právní subjektivitu, není způsobilým adresátem práv a povinností. Z hlediska zákonné úpravy se jedná o jinou vadu, pro niž rozhodnutí nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu podle § 77 odst. 2 správního řádu (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2008, č. j. 8 Afs 78/2006 – 74, publ. pod č. 1629/2008 Sb. NSS).

[35] Nejvyšší správní soud však již v minulosti dovodil, že vada rozhodnutí spočívající v nesprávném označení příjemce, případně nepřesném označení příjemce, který je určitelný, nicotnost rozhodnutí nezpůsobuje. Nejedná se totiž o vadu takového druhu a závažnosti, jak bylo popsáno výše (v případě absolutního omylu v osobě adresáta je povinnost ukládána někomu, komu povinnost uložit nelze, neboť k tomu není způsobilý, není osobou v právním slova smyslu), proto může vést toliko k nezákonnosti rozhodnutí (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2015, č. j. 4 As 218/2014 – 58, nebo také ze dne 30. 3. 2005, č. j. 4 Afs 15/2003 – 55).

[36] Krajský soud však z tohoto důvodu nicotnost správních rozhodnutí konstatoval, již proto je napadený rozsudek nezákonný. Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že se neztotožňuje ani s názorem, že povinný subjekt byl ve správních rozhodnutích označen nesprávně.

[37] Účinky prohlášení konkursu podle § 246 odst. 1 insolvenčního zákona nespočívají v tom, že by dlužník přestal být účastníkem hmotněprávních vztahů, ale v přechodu dispozičního oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Podle § 246 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou.

[38] Otázkou, zda úpadek i nadále zůstává daňovým dlužníkem, se Nejvyšší správní soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 13. 7. 2005, č. j. 1 Afs 55/2004 - 94, ve kterém konstatoval, že: „Účinky prohlášení konkursu uvedené v § 14 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání znamenají,

pokračování

že na správce konkursní podstaty přechází dispoziční oprávnění nakládat s majetkem konkursní podstaty. V důsledku toho ovšem úpadce nepřestává být účastníkem hmotněprávních vztahů a na jeho místo nenastupuje správce konkursní podstaty; úpadce je i nadále např. věřitelem či dlužníkem pohledávek a vlastníkem majetku, nesmí s nimi však disponovat (u vlastnického práva mu zůstává tzv. bolé vlastnictví – nuda proprietas). Co se týče majetku, jenž do podstaty nenáleží, nejsou úpadcovy dispozice omezeny vůbec. Smyslem omezení úpadcovy dispoziční volnosti je zabránit tomu, aby mohl konkursní věřitele poškozovat. [...] Na hmotněprávním postavení úpadce se nic nemění potud, že i nadále zůstává daňovým dlužníkem, a proto správce daně vyměřuje daň jemu a nikoliv správci konkursní podstaty. U daňového subjektu ovšem dochází k omezení jeho dispozičních oprávnění ve smyslu § 14 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání, což se nutně promítne i v rovině procesní v daňovém řízení, do něhož vstupuje jako tzv. třetí osoba podle § 7 odst. 2 písm. e) daňového řádu [míněn zákon o správě daní a poplatků, pozn. NSS] správce konkursní podstaty. Jako projev omezení dispoziční volnosti úpadce přechází na správce konkursní podstaty v souladu s § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které mj. i podle daňových předpisů jinak přísluší úpadci, jestliže souvisí s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty. To platí jak pro výkon subjektivních práv a povinností hmotných, tak i procesních. Správce konkursní podstaty má proto v daňovém řízení stejná práva jako měl úpadce...“

[39] Na uvedené navázal ve své další judikatuře, zejména je vhodné odkázat na rozsudek ze dne 6. 3. 2014, č. j. 9 Afs 7/2013 – 36, kde dovedl, že citované závěry jsou aplikovatelné i ve vztahu k nové právní úpravě obsažené v § 246 insolvenčního zákona.

[40] Dlužník byl tedy osobou povinnou i po prohlášení konkursu na jeho majetek a správní orgány s ním vedly správní řízení v souladu se zákonem, insolvenční správce (žalobce) měl toliko oprávnění činit za dlužníka úkony v řízení týkajícím se majetkové podstaty. Nejvyšší správní soud dodává, že v řízení o žalobě i kasační stížnosti byl účastníkem řízení insolvenční správce, a to v souladu s § 249 odst. 1 insolvenčního zákona (k žalobní legitimaci insolvenčního správce srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2014, č. j. 7 Afs 161/2014 – 41).

[41] S ohledem na obsah kasační stížnosti považuje Nejvyšší správní soud za vhodné se stručně vyjádřit i k otázce, zda poplatky za ukládání odpadů na skládky spadají do majetkové podstaty dlužníka.

[42] Poplatky za uložení odpadů na skládky a související povinnosti provozovatele skládky (dlužníka) jsou upraveny v § 45 až § 48 zákona o odpadech. Lze je shrnout tak, že dlužník měl povinnost vybírat od původců poplatky za ukládání odpadů na skládku a základní složku vybraných poplatků vždy k poslednímu dni následujícího kalendářního měsíce odvést na účet osoby zúčastněné na řízení.

[43] Nejvyšší správní soud přitom nemá pochyb o tom, že poplatek za ukládání odpadů na skládky splňuje doktrinální definici poplatku, tedy že se jedná o peněžitou dávku zákonem stanovenou, nenávratnou, vybíranou státem nebo jinými veřejnoprávními korporacemi za zákonem stanovené úkony jejich orgánů, nepravidelnou a s ekvivalentním plněním (detailně se touto problematikou zabýval v rozsudku ze dne 19. 3. 2015, č. j. 4 As 218/2014 – 58, srovnej také Baxa, J. a kol.: Daňový řád, komentář, Praha, Wolters Kluwer, 2011, s. 16).

[44] Podle § 168 odst. 2 písm. e) insolvenčního zákona jsou daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku.

[45] Podle § 242 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, jsou daňové pohledávky, které vznikají v důsledku daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku do ukončení insolvenčního řízení, pohledávky za majetkovou podstatou.

[46] Podle § 208 insolvenčního zákona do majetkové podstaty nepatří majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen, zejména účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávních celků nebo státního fondu, finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě, zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a majetek státu v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem.

[47] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 19. 3. 2015, č. j. 4 As 218/2014 – 58, na který opakovaně odkazuje, neztotožňuje se s názorem stěžovatele, respektive krajského soudu, že poplatky jsou vyloučeny z majetkové podstaty podle § 208 insolvenčního zákona. Nejedná se totiž o majetek z veřejných prostředků, který by byl účelově poskytnut insolvenčnímu dlužníkovi (součástí veřejných rozpočtů by se tyto prostředky staly až po jejich odvedení provozovatelem skládky), ani o pevně vázanou rezervu určenou zákonem ke zvláštnímu účelu. Opakovaně zdůrazňuje, že nemá pochyb o tom, že poplatky za ukládání odpadů na skládky jsou poplatky ve smyslu výše citovaných ustanovení, proto musí být součástí majetkové podstaty dlužníka. Podobně je tomu u dalších nepřímých daní či poplatků.

[48] Závěr krajského soudu o nicotnosti správních rozhodnutí je nesprávný a napadený rozsudek z tohoto důvodu nezákonný. Nejvyšší správní soud dodává, že řešením dalších právních otázek se nezabýval, neboť stěžovatel je neucínil předmětem kasačního přezkumu (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Proto byla nepodstatná převážná část argumentace žalobce, která nereagovala na kasační námítky.

V. Závěr a náklady řízení

[49] Ze všech shora vyložených důvodů Nejvyšší správní soud zjistil naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Proto napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[50] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti mezi účastníky rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. července 2015

JUDr. Radan Malík
předseda senátu